A szakmai etika oktatásának lehetséges céljai és módszerei: integrált élethosszig tartó megoldások Rest modellje alapján

Dr. Andrási Gábor, BGE KKK

LLL 4.0 Hogyan alakítja át a digitalizáció az LLL stratégiákat?

MELLEARN 17. Nemzeti és nemzetközi lifelong learning konferencia, 2021. május 6.

Szekció B: Felsőoktatási lifelong learning és az egyetemek harmadik missziója a tanuló társadalom metszetében

MellearN

BUDAPESTI METROPOLITAN EGYETEM

ALKOTÓEGYETEM

18 57 BGE

Tartalom

1. Szakmai etika oktatása: amit a kutatások mutatnak és a kutatók ajánlanak

2. A szakmai etika élethosszig tartó oktatása a jogászi professzióban:

A) Amerikai és angol jogászi etika oktatás a kontinuumban: áttekintés az ottani megoldásokról

B) A PhD disszertációmban olvasható megállapítások a magyar helyzetről: jogi karok, diploma utáni és szakvizsga utáni megoldások

3. A szakmai etika oktatásának lehetséges megközelítései Magyarországon

1. Szakmai etika oktatása: amit a kutatások mutatnak és a kutatók ajánlanak

- Miért van szükség szakmai etika oktatására?

Társadalmi elvárások, szakmával kapcsolatos kutatási eredmények („erkölcsi kiüresedés”, mind sokrétűbb jelen és bizonytalanabb jövő), fegyelmi ügyek

- Miért „nincs” rá szükség?

A kutatók és gyakorló szakemberek között nincs egyetértés a témát illetően („nem tanulható”, „nem számon kérhető”, „nincs rá erőforrás”)

1. Szakmai etika oktatása: amit a kutatások mutatnak és a kutatók ajánlanak (folyt.)

- Fogalmi-értelmezési eltérések: mit jelent a „professzionalizmus”?

„Szűkebb” értelmezés – szabálykövető magatartás

„Tágabb” értelmezés – a fentieken túl figyelembe veszi a szakmát gyakorló személyiségét, környezetét, annak változásait

- Oktatásmódszertani eltérések: a szabályok oktatása elegendő, vagy ezen túlmenően a szakmai identitás élethosszig tartó teljesebb körű fejlesztése a cél? Ha az utóbbi, akkor hogyan érhető el?

1. Szakmai etika oktatása: amit a kutatások mutatnak és a kutatók ajánlanak (folyt.)

- Rest 4 komponensű modellje: mi szükséges az erkölcsös viselkedéshez?

1. morális érzékenység
2. morális érvelés és döntéshozatal
3. morális motiváció és elkötelezettség
4. morális kivitelezés

- Kapcsolódó oktatásmódszertani kutatási projektek az Egyesült Államokban: a 4 komponens képességként tekinthető és fejleszthető

- A mért eredmények nem egyértelműek → módszertani ajánlások

1. Szakmai etika oktatása: amit a kutatások mutatnak és a kutatók ajánlanak (folyt.)

- Integrált megközelítés a formális oktatás „kontinuuma” során:

Felsőoktatás: külön tantárgy is (etikai döntéshozatal elmélete, szakmai szabályok és alkalmazásuk) + egyéb szakmai tárgyak során is + szakmai gyakorlat, szimulációk is; különböző értékelési módszerekkel

Diploma után: rendszeres, gyakorlati megközelítésű munkahelyi etikai témájú tréningek

Továbbá: oktatók továbbképzése, „morális miliő” (átlátható, etikus szervezeti működés) és informális tanulási lehetőségek is

2. A szakmai etika élethosszig tartó oktatása a jogászi professzióban:
A) Amerikai és angol jogászi etika oktatás a kontinuumban: áttekintés az ottani megoldásokról

Amerikai Egyesült Államok:

- Egységes jogászi szakma, a posztgraduális (J.D.) képzést nyújtó *law school*-okat a kamara (ABA) akkreditálja
- Eltérő intézményi gyakorlatok, szakmai jelentések → akkreditációs elvárások: „*professional responsibility*” kötelező tárgy + tapasztalati tanulás lehetőség biztosítása → nincs egyetértés ezeket illetően
- A szakvizsga eleme a jogászi etika; utána kötelező szakmai továbbképzés
- Jó gyakorlatok: egyes innovatív megoldások (interkulturális kompetencia, menedzsment, *mindfulness*, stb.), a University of St. Thomas School of Law Rest modellje alapján kialakított J.D. programja, szakvizsga, továbbképzési elvárások

2. A szakmai etika élethosszig tartó oktatása a jogászi professzióban:
A) Amerikai és angol jogászi etika oktatás a kontinuumban: áttekintés az ottani megoldásokról

Anglia és Wales:

- Különböző professziók, különböző képzési utak
- 3 éves jogi alapképzés (LL.B): „jogászi értékek” megértése és alkalmazása → az intézményi autonómia része ezek elérése
- A diplomázást követően a legnagyobb professziók (*barristers, solicitors*) kötelező képzésének része, a szakvizsga fontos része, a továbbképzés eleme
- A jogászképzés kontinuuma átalakulóban van

2. A szakmai etika élethosszig tartó oktatása a jogászi professzióban:
B) A PhD disszertációmban olvasható megállapítások a magyar helyzetről: jogi karok, diploma utáni és szakvizsga utáni megoldások

- Létező témakör, de nincs átfogó hazai irodalma és gyakorlata
- Egységes jogász szak: kötelező a jogászi etika (2016. évi KKK) → különböző megoldások a jogi karokon
- A diploma után a jogászi professziók képzése során fontos elem, de eltérő gyakorlatok vannak
- A szakvizsgának nem része
- A szakvizsga utáni továbbképzési megoldások is különbözőek

3. A szakmai etika oktatásának lehetséges megközelítései Magyarországon

- Felsőoktatás:

A képzési és kimeneti követelmények áttekintése (konkrét és mérhető?)

Az etika elméleti és gyakorlati megközelítése

A szakmai etika megjelenése a szakmai tárgyakban

A számonkérés módszerei

- Élethosszig tartó tanulás:

Intra- és interprofesszionális megközelítési lehetőségek

Formális és informális tanulási lehetőségek

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Email: andrasi.gabor@uni-bge.hu

Források: Andrási G.: Szakmai etika oktatása jogászoknak: lehetséges célok, módszerek, amerikai és angol példák és értékelésük (ÁJT 2020/3. https://jog.tk.hu/allam-es-jogtudomany-2020-3-szam);

Andrási G.: A comparison between Hungarian and Anglo-American approaches to ethical legal training at different stages of the educational continuum (PhD, Nottingham Trent University 2020 http://irep.ntu.ac.uk/id/eprint/41956/)